

LAPSEN HYVÄN KOHTELUN SUUNNITELMA

EHOT OY
RAUHANIEMI
(Päivitetty 15.5.2026)

Lapsen hyvän kohtelun suunnitelma Ehot Oy, Rauhaniemi

Lastensuojelulaissa (61 b § (12.4.2019/542)) on säädetty lastensuojelulaitoksille velvoite laatia hyvän kohtelun suunnitelma. Se on osa omavalvontasuunnitelmaa, mutta oma selkeä kokonaisuutensa ja erillinen asiakirja. Suunnitelman tarkoitus on vahvistaa kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen oikeutta hyvään kohteluun, huolenpitoon, itsemääräämisoikeuteen sekä ihmisarvoa kunnioittavaan kohteluun.

Rauhaniemen vaativan tason lastensuojeluyksikössä jokainen asiakas pääsee vaikuttamaan hyvän kohtelun suunnitelman sisältöön. Lapsen hyvän kohtelun suunnitelma käydään läpi vähintään kerran vuodessa. On tärkeää, että jokainen lapsi pääsee itse kertomaan omat mielipiteensä siihen, minkälaista hänen mielestään hyvän kohtelun kuuluu olla ja minkälaista kohtelua hän haluaa saada lastensuojeluyksikössä. Lapsi on henkilönä avainasemassa suunnitelmaa laadittaessa hänen toimiessa asiantuntijana. Lasten lisäksi suunnitelman työstämiseen osallistuu koko moniammatillinen Rauhaniemen kasvatushenkilökunta. Rauhaniemen lastenkodin sijoitettuna olevien lasten mielipidettä ja näkemyksiä on kysytty sekä yhteisökokouksessa niin, että halutessaan lapset voivat ryhmänä tuoda esille ääntään, mutta myös yksiköllisesti niin että lapsen kanssa on keskusteltu kahdestaan hyvän kohtelun suunnitelmasta.

Ajantasainen suunnitelma on näkyvillä Rauhaniemen asuinyksikön ilmoitustaululla.

Johdanto

Lapsen hyvän kohtelun suunnitelman tarkoituksena on tukea lasten itsemääräämisoikeutta sekä luoda avoimuutta ja yhteisymmärrystä yhteisistä säännöistä ja toimintatavoista. Suunnitelmalla pyritään rajoitustoimenpiteiden käytön ennaltaehkäisyyn. Hyvin laadittu suunnitelma voi parhaimmillaan vähentää rajoitusten käytön tarvetta ja luoda työntekijöiden ja Rauhaniemen sijoitettujen lasten välille yhteisöllisyyttä luottamusta.

Suomen perustuslaissa mainittu yhdenvertaisuus ja tasa-arvoinen kohtelu ovat Rauhaniemen vaativan tason lastensuojeluyksikössä keskeisiä arvoja. Lapsen etu on lastensuojelun lähtökohta. Olemme määrittäneetkin sen yrityksemme tärkeimmäksi arvoksi. Lapsi on ainutkertainen, arvokas ja tasa-arvoinen yksilö, jonka tulee saada aina hyvä kohtelu.

Yrityksemme arvopohjan kulmakivet ovat lapsen edun lisäksi yksilön kunnioittaminen, toiminnan läpinäkyvyys ja moniammatillisuus. Yksilöllisen kohtaamisen ja aidon välittämisen kautta luomme pohjan hyvän vuorovaikutussuhteen syntymiselle. Nuorta kuullaan ja nuoren mielipiteet ja ajatukset luovat pohjan työskentelylle. Samat arvot ovat myös lastensuojelun keskeisiä arvoja.

Perustuslaissa on erikseen mainittu, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä. Tämä tarkoittaa, että lapsella on samat oikeudet kuin aikuisella, ellei hänen oikeuksiaan ole jostakin lakiin perustuvasta syystä rajoitettu. Laki mahdollistaa positiivisen erityiskohtelun eli erityiset lapsiin kohdistuvat toimet, joilla voidaan turvata lasten tasavertainen asema aikuisiin nähden. Kaikilla lapsilla on myös keskenään yhtäläiset oikeudet.

Sen sijaan julkisella vallalla on erityinen vastuu sijoitetun lapsen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta. Sijoitetun lapsen fyysistä koskemattomuutta, oikeutta tavata vanhempiaan tai muita läheisiä henkilöitä ja muita keskeisiä oikeuksia ei saa rajoittaa ilman lakiin perustuvaa syytä. Perustuslaki ja lastensuojelulaki ovat toimintamme perusta eikä niistä voi missään tilanteessa poiketa.

Lapsen oikeuksien yleissopimus velvoittaa turvaamaan lapsille ja nuorille oikeuden erityiseen suojeluun ja huolenpitoon. Yhteiskunta ottaa vastuun lapsen ja nuoren hyvinvoinnista tilanteissa, joissa vanhempien voimavarat eivät riitä sitä turvaamaan. Lapsi on oikeutettu suojeluun laiminlyöntiä, ruumiillista ja henkistä väkivaltaa, riistoa, syrjintää ja epäinhimillistä kohtelua vastaan. Lapsella on oikeus koskemattomuuteen ja turvallisuuteen kaikissa oloissa. Niissä tapauksissa, kun yhteiskunta on ottanut vastuun lapsista heidän vaarantaessaan omaa kasvua ja kehitystä, on tällöin sijaishuollolla tärkeä tehtävä edessä. Rauhaniemen vaativan tason lastensuojeluyksikössä ottaa vastaan yhteiskunnan vaikeimmassa asemassa olevia lapsia.

1. HYVÄ KOHTELU

1.1 Mitä on hyvä kohtelu? Mitä se tarkoittaa?

Nuorten vastauksia:

Otetaan nuoret huomioon, kuunnellaan nuorten ajatuksia.

Tehdään järkeviä päätöksiä rajoitusten suhteen ja kaiken muunkin suhteen.

Edistetään nuorten hyvinvointia. Hölmöilystä ei seuraa kohtelun muutosta.

Kunnioitetaan kaikkia ja kohdellaan hyvin. Ollaan reiluja.

Aikuisten pohdintaa:

Lasta kunnioittavaa

Turvallista

Tasa-arvoista

Ennakoivaa

Yksilölliset tarpeet huomioon ottavaa läpinäkyvää toimintaa, joka noudattaa lastensuojelulakeja ja muita lakeja.

Reilua

Ammatillista toimintaa lapsen etu keskiössä

Lasten positiivisten ominaisuuksien huomaamista ja niistä lapselle kertomista

Lapsen kuulluksi tuleminen häntä koskevissa asioissa.

Lasten oikeuksien ylläpitäminen ja lasten oikeuksien esilletuominen

2. ITSEMÄÄRÄMISOIKEUS

Itsemääräämisoikeus: Itsemääräämisoikeudella tarkoitetaan yksilön oikeutta määrätä omasta elämästä ja vaikuttaa itseään koskevissa asioissa, sekä vaikuttaa itseään koskevaan päätöksen tekoon. Itsemääräämisoikeus merkitsee oikeutta yhdenvertaisuuteen, henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Kyseessä on meille jokaiselle kuuluva perusoikeus.

2.1 Miten aikuiset voi tukea lapsen itsemääräämisoikeutta Rauhaniemen lastenkodissa?

Nuorten vastauksia:

Ei pitäisi pakottaa mihinkään.

Ei pakkoa tehdä asioita.

Yhteisökokouksessa keskusteleminen

Kuukausikoosteeseen voi vaikuttaa

Omaohjaajatyössä otetaan lapsen näkemys huomioon.

Aikuisten pohdintaa:

Yhteisökokouksessa jokaisen ääni tulee kuuluviin

Kuukausikoosteessa lapsen ääni tulee kuuluviin

Omaohjaajatyössä otetaan lapsen mielipide huomioon

Toiminnot ovat vapaaehtoisuuteen perustuvia

Osallisuuden tukeminen kokonaisvaltaisesti

Lapsi voi kieltäytyä asiakassuunnitelman mukaisesta kotiharjoittelusta ”rytmistä”.

Lastensuojelulain mukaisten rajoitteiden juridiiikan tunteminen henkilökunnan toimesta.

Lapsi saa tehdä huoneestaan omanäköisensä

Mahdollistetaan ikätasoisia hoivaa ja kasvatusta

3. HYVÄ HOITO, HUOLENPITO JA KASVATUS

3.1 Minkälaista on hyvä hoito, huolenpito ja kasvatus?

Nuorten vastauksia:

Hyvää ruokaa

päivärytmin ylläpitäminen.

Asetetaan rajat, jotka tukevat nuorta ja lasta

Ei liiallisia rajoja.

Aikuisten pohdintaa:

Johdonmukaista

Lempeää

Kodinomaista ja yksilön tarpeet huomioivaa

Yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet (diagnoosit yms) huomioivaa

Ikätason huomioiminen kasvatuksessa

Yksilöllinen suunnitelma

Terveysasioiden huomioiminen kasvatuksessa

Perustarpeista huolehtimista.

Läsnäolevaa ja leikillistä

4. RAJOITUSTOIMENPITEET

Rajoitustoimenpiteitä tulee käyttää laissa määriteltyjen edellytysten mukaisesti. Rajoituksia käytetään vain, jos:

- se on lapsen edun mukaista
- rajoitus on oikeassa suhteessa lapsen ikään ja kehitystasoon nähden
- rajoitustoimenpiteen toteuttaminen on lapsen hoidon ja huolenpidon tai sijaishuollon toteutuksen kannalta perusteltua ja sopivaa, sekä rajoitus on oikeassa suhteessa suojeltavaan etuun nähden
- rajoituksen käyttäminen on välttämätöntä lapsen tai muiden henkilöiden terveyden ja koskemattomuuden vaarantumisen vuoksi tai omaisuusvahingon ehkäisemiseksi
- muut lievemmat keinot eivät ole mahdollisia toteuttaa
- lapsen mielipide rajoituksesta on selvitetty, ellei se ole täysin mahdotonta

Kun lasta ei voida auttaa lievemmillä keinoilla, on laitoksessa velvollisuus turvautua lastensuojelulain mukaisiin rajoitustoimenpiteisiin. Niitä käytettäessä on kuitenkin varmistettava lapsen oikeusturvan toteutuminen: päätöksenteko, lapsen mielipiteen selvittäminen ja kuuleminen, kirjaaminen ja oikeusturvakeinojen selvittäminen lapselle.

Muuta huomioitavaa:

- Rajoitus on toteutettava turvallisesti lapsen ihmisarvoa kunnioittaen
- Rajoituksen aikana on huolehdittava lapsen perustarpeista yksilöllisesti
- Rajoitus ei saa sisältää alistamista, kurittamista, eikä muulla tavoin loukkaavaa kohtelua
- Rajoitustoimenpiteen on loputtava heti, kun rajoittaminen ei ole enää välttämätöntä
- Rajoitustoimenpide käydään aina lapsen kanssa läpi ja keskustelussa lapsella on mahdollisuus antaa eriävän mielipiteensä, jota aikuiset kuuntelevat ja myös reflektovat moniammatillisessa tiimissä

Rajoitustoimenpiteitä ovat:

Yhteydenpidon rajoittaminen (62. §): yhteydenpidon rajoittaminen tarkoittaa, että lapsen yhteydenpitoa ja oikeutta tavata tai pitää muilla tavoin yhteyttä läheisiinsä voidaan rajata, kun sen nähdään olevan lapsen edun mukaista. Yhteydenpidon rajoittaminen oikeuttaa sijaishuoltopaikan myös:

- lukemaan/tarkastamaan lapsen lähettämä tai lapselle osoitettu yksittäinen kirje tai muu lähetys
- ottamaan haltuun yhteydenpitoon tarkoitetut välineet
- jättämään lapsen olinpaikka ilmoittamatta läheisille sen ollessa tarpeellista
- Yhteydenpidon rajoitus voi kestää laitoksen tekemänä enintään 30-vuorokautta
- Sosiaalityöntekijän tekemänä yhteydenpidon rajoitus voi kestää 12 kuukautta kerrallaan

Aineiden ja esineiden haltuunotto (65. §): Lastensuojelulaitoksen on otettava haltuun lapsen hallussa olevat päihtymistarkoituksessa olevat aineet ja niiden käyttöön soveltuvat tarvikkeet, sekä välineet, joilla lapsi voi mahdollisesti satuttaa itseään tai muita.

Henkilötarkastus (66. §): Lapselle voidaan suorittaa henkilötarkastus, jos henkilökunnalla on aihetta epäillä, että lapsella on vaatteissaan päihtymistarkoitukseen tarkoitettuja aineita tai välineitä, tai joko itsensä tai muiden vahingoittamiseen soveltuvia välineitä. Henkilöllä mukana oleva omaisuus kuuluu henkilötarkastuksen piiriin.

Henkilökatsastus (66. §): Lapselle voidaan suorittaa henkilökatsastus, jos on syytä epäillä, että lapsi on käyttänyt päihdyttäviä aineita. Henkilökatsastus voidaan suorittaa seuraavilla tavoilla:

- puhalluskoe
- verinäyte
- hiusnäyte
- virtsanäyte
- sylkinäyte

Omaisuuuden ja lähetysten tarkastaminen (67. §): Lapsen käytössä olevat tilat (huone) tai tavarat voidaan tarkistaa, jos on syytä epäillä, että lapsella on hallussaan esimerkiksi:

- päihtymistarkoitukseen käytettävää ainetta
- päihtymistarkoitukseen soveltuvia välineitä
- esineitä tai aineita, joita voi käyttää joko itsensä tai muiden vahingoittamiseen

-aineita tai esineitä, jotka vakavasti haittaisivat lapsen oman tai muiden lasten sijaishuollon järjestämistä tai laitoksen yleistä järjestystä

Lähetysten luovuttamatta jättäminen (67. §): Luottamuksellinen viesti tai lähetys voidaan jättää kokonaan tai osittain luovuttamatta, jos se sisältää aineita tai esineitä, jotka lapselta tulisi ottaa haltuun.

Kiinnipitäminen (68. §): Laitoksen henkilökuntaan kuuluva henkilö voi lapsen rauhoittamiseksi pitää kiinni lapsesta, jos lapsi sekavan tai uhkaavan käytöksensä perusteella todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitäminen on lapsen tai toisen henkilön hengen, turvallisuuden tai terveyden välittömän vaarantumisen vuoksi, taikka omaisuuden vahingoittumisen vuoksi, välttämätöntä.

Liikkumisvapauden rajoittaminen (69. §): Liikkumisvapauden rajoittaminen tarkoittaa sitä, että lasta voidaan määräaikaisesti kieltää poistumasta tietyltä alueelta tai laitoksesta. Rajoitus voidaan asettaa, jos se on lapsen sijaishuollon toteuttamisen kannalta välttämätöntä tai jos lapsi on otettu huostaan sillä perusteella, että lapsi on vaarantanut terveyttään mm:

-käyttämällä päihteitä

-tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikoksen tai muulla niihin verrattavalla käytöksellä

-lapsi käyttäytyy tavalla, joka vaarantaa hänen kasvun ja kehityksen

-rajoitus on muuten tarpeen häntä vahingoittavan käytöksen vuoksi

Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen (69a§)

Mikäli lapsi poistuu luvattomasti lastensuojelulaitoksesta tai ei palaa sovitusti luvalliselta poistumiseltaan, toimintayksikkö ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin lapsen olinpaikan selvittämiseksi sekä lapsen turvallisen palauttamisen järjestämiseksi. Lapsen luvattomasta poissaolosta ilmoitetaan viipymättä lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle sekä tarvittaessa hätäkeskukseen/poliisille tilanteen edellyttämällä tavalla. Lisäksi tilanteesta tiedotetaan huoltajille lapsen edun mukaisesti.

Lapsen olinpaikan selvittyä toimintayksikkö ja lapsen sijaishuollosta vastaava viranomainen arvioivat yhteistyössä tilanteen kokonaisuuden sekä sopivat lapsen palauttamisen toteuttamisesta, mikäli lapsi ei palaa laitokseen vapaaehtoisesti. Palauttamisen suunnittelussa huomioidaan aina lapsen etu, turvallisuus, psyykinen vointi, mahdollinen päihtymystila, väkivallan riski sekä muut tilanteeseen vaikuttavat yksilölliset tekijät.

Lasta hakemaan lähtee ensisijaisesti lapselle tuttuja työntekijöitä, joiden arvioidaan tukevan turvallista kohtaamista ja palautustilanteen onnistumista. Lähtökohtaisesti hakutilanteisiin osallistuu vähintään kolme työntekijää. Tarvittaessa palauttamisen turvallisuuden varmistamiseksi pyydetään virka-apua poliisilta yhteistyössä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai sijoittavan hyvinvointialueen sosiaali- ja kriisipäivystyksen kanssa.

Lapsen kuljettaminen toteutetaan Ehot Oy:n ajoneuvolla turvallisuus huomioiden. Mikäli lapsi palauttamisen tai kuljetuksen aikana käyttäytyy siten, että hänen oma turvallisuutensa, muiden turvallisuus tai liikenneturvallisuus vaarantuu, voidaan tilanteessa käyttää lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä voimassa olevan lainsäädännön ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Lapsen palattua yksikköön hänet kohdataan rauhallisesti, turvallisesti ja ilman syyllistävästä lähestymistä. Tilanteen jälkeen huolehditaan lapsen perustarpeista, turvallisuuden tunteesta sekä tilanteen jälkipuinnista lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden.

Eristäminen (70. §): Lapsi voidaan eristää laitoksen muista lapsista, mikäli hänen käyttäytymisensä vakavasti vaarantaa hänen omaa tai muiden henkilöiden terveyttä, henkeä tai turvallisuutta eikä tilannetta pystytä hallitsemaan muilla, lievemmällä keinoilla. Eristäminen on viimesijainen rajoitustoimenpide, jonka käytön tulee aina perustua yksilölliseen arvioon tilanteen vakavuudesta, välttämättömyydestä ja suhteellisuudesta.

Eristämisen aikana lapsen turvallisuudesta, valvonnasta ja perustarpeista huolehditaan jatkuvasti. Lasta ei jätetä ilman aikuisen seurantaa, vaan hänen vointiaan, käyttäytymistään ja tilanteen kehittymistä arvioidaan koko eristämisen ajan. Lapselle turvataan mahdollisuus keskusteluun, rauhoittumiseen sekä asianmukaiseen kohteluun myös rajoitustoimenpiteen aikana.

Eristäminen saa kestää yhtäjaksoisesti enintään 12 tuntia, ja se on lopetettava välittömästi, kun sen jatkaminen ei ole enää välttämätöntä lapsen tai muiden henkilöiden turvallisuuden taikka lapsen hoidon kannalta. Rajoitustoimenpiteen tarvetta arvioidaan jatkuvasti koko toimenpiteen ajan.

Eristämisestä tehdään aina lastensuojelulain mukainen kirjallinen päätös ja asianmukaiset asiakaskirjaukset. Tilanteen jälkeen lapsen kanssa käydään tapahtunut läpi hänen ikä- ja kehitystasonsa huomioiden, ja samalla arvioidaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä sekä lapsen tarvitsemaa tukea.

Eriytynyt huolenpito (71. §): Eriytynyt huolenpito on ammatillista, kokonaisvaltaista hoitoa ja huolenpitoa, sekä yksilöllistä erityisopetusta sellaisille 12 vuotta täyttäneille nuorille, joiden toiminta vaarantaa heidän omaa henkeänsä, terveyttä tai kehitystä. Eriytystä huolenpitoa järjestävällä laitoksella on oltava käytettävissään riittävä kasvatuksellinen, sosiaalityön,

psykologinen ja lääketieteellinen asiantuntemus. Asiantuntijoiden tulee tavata lasta säännöllisesti. Erityisen huolenpidon jakso voi kestää maksimissaan 90vrk.

4.1 Miten voidaan huolehtia nuorten ja aikuisten turvallisuudesta rajoitusten käytön yhteydessä?

Nuorten vastauksia:

Aikuisten koulutus rajoitustoimenpiteiden osalta tärkeää.

Ammattitaito tärkeää, eikä rajoitustoimenpiteitä tehdä yksin.

Aikuisten pohdintaa:

Rajoitus on tarkoituksenmukaisesti ja oikea-aikaisesti toteutettu.

Rajoitusta suoritettaessa on riittävä ja tarpeenmukainen henkilöstöresurssi käytettävissä

Eristystila on toimintaan sopiva ja turvallinen

Kaikki rajoitustoimenpiteissä käytettävät apuvälineet ovat tarkoitukseen sopivia

Asioiden sanoittaminen lapsen kykytason mukaisesti.

4.2 Miten ja missä tilanteissa toivoisitte rajoitustoimenpiteitä käytettävän?

Nuorten vastauksia:

Jos tekee sellaista, mikä on kiellettyä

Hyvän maun rajoissa.

Päihteiden käytön hallinnassa

Jos on vaaraksi muille tai itselleen.

Aikuisten pohdintaa:

Lapsen vaarantaessa omaa tai muiden turvallisuutta

Lapsen käyttäytyessä niin, että käytöksellään vaarantaa merkittävästi sijaishuollon toteutuksen ja tarkoituksen

Lapsi omalla toiminnallaan välittää tietoa rajoitustoimenpiteen tarpeellisuudesta

4.3 Mitä toimintatapoja toivoisitte rajoitustoimenpiteiden jälkeen käytettävän?

Nuorten vastauksia:

Rajoitustoimenpiteen jälkiselvitys on riittävä.

Aikuisten pohdintaa:

Rajoitustoimenpiteen jälkiselvitys

Keskustelu.

Rajoitustoimenpiteeseen johtanut toiminta jälkiselvitetään laadukkaasti

Keskusteluote aikuisen suunnasta kehittävää, jolla pyritään vaikuttamaan aikuisen toimintaan rajoitustoimenpiteen toimenpiteen aikana.

5. OIKEUSTURVAKEINOT

Oikeusturvakeinojen tuominen ilmi (muutoksenhaku, muistutus, kantelu)

Jos kokee tulleensa väärin kohdelluksi sosiaalihuollon palveluissa tai lastensuojeluasiassa, voi asian viedä eteenpäin käsiteltäväksi. Tätä varten on olemassa ns. oikeusturvakeinot. Niiden tarkoituksena on suojella sosiaalihuollon tai lastensuojelun asiakkaan oikeuksia ja turvata oikeuksien toteutuminen.

Oikeusturvakeinoja ovat:

Muutoksenhaku: (valitus)

Oikeusturvan olennaisin ydin on periaate, että jokaisella on oikeus hakea muutosta saamaansa päätökseen. Tehokkain oikeusturvakeino on valitus, koska silloin viranomaisen päätös tutkitaan uudelleen. Kun valitus on tehty, voi tuomioistuimella puuttua päätöksen sisältöön esimerkiksi kumoamalla sen kokonaan tai muuttamalla päätöksen sisältöä.

Osassa lastensuojeluasioita on ennen valituksen tekemistä tuomioistuimelle haettava oikaisua kunnan sosiaalihuollosta. Tätä kutsutaan oikaisumenettelyksi, ja se on vielä kunnan sisäistä menettelyä. Sen tarkoitus on antaa kunnan viranomaiselle mahdollisuus tarkistaa päätöksensä uudelleen, ennen kuin se menee tuomioistuimen käsittelyyn.

Silloin kun on kyse lapsen ja huoltajan oikeusturvan kannalta erityisen merkittävästä lastensuojeluasiasta, päätöksestä kuitenkin on oikeus valittaa suoraan hallinto-oikeuteen, ilman edellä mainittua oikaisumenettelyä. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi kiireellistä sijoitusta tai yhteydenpidon rajoittamista koskevat päätökset.

Valituksen tekemisessä neuvoo kunnan sosiaaliasiamies. Vähävaraisella henkilöllä on mahdollisuus saada oikeusapua valtion varoista.

Muistutus:

Palvelun huonosta laadusta tai saamastaan huonosta kohtelusta voi tehdä muistutuksen. Muistutus on nopea ja ensisijainen keino ilmoittaa epäkohdista. Muistutuksen voi tehdä yhdessä sosiaaliasiamiehen kanssa. Hän tietää, kuka kyseisessä asiassa on vastuuhenkilö eli kenelle muistutus pitää osoittaa. Muistutukseen pitää antaa aina vastaus, vaikka se ei esimerkiksi johda korvauksiin tai muihin toimenpiteisiin.

Kantelu:

Kantelu on yksilön kannalta tärkeä oikeusturvakeino, koska sitä voidaan käyttää useammin kuin valitusta, myös niissä tapauksissa, joissa ei ole valitusmahdollisuutta. Kantelu tehdään ylempälle viranomaiselle tai erityiselle viranomaiselle, jonka tehtävänä on valvoa toisen viranomaisen toiminnan laillisuutta.

Kantelun voi tehdä, jos epäilee, että viranomainen on ei ole noudattanut lakia tai toiminta on ollut virheellistä tai epäasianmukaista. Kantelun voi tehdä myös asiassa, josta on tekemässä valituksen. Tehtyyn kanteluun saa aina ratkaisun, jossa käydään huolella läpi asia ja kerrotaan tapahtuneesta mahdollisesti seuraavat toimenpiteet.

5.1 Miten ja milloin haluatte aikuisten kertovan oikeusturvakeinoista?

Nuorten vastauksia:

Rajoituksen asetuksen yhteydessä.

Aikuisten pohdintaa:

Rajoituksen jälkiselvityksen yhteydessä.

6. Rajoitusten ennaltaehkäisemiseen tähtäävä työ:

Rauhaniemen lastenkodissa jokainen rajoitus arvioidaan lapsikohtaisesti moniammatillisessa tiimissä ja rajoitus on aina viimeinen vaihtoehto turvaamaan lapsen hyvinvointia. Vaativan hoidon yksikössä on kuitenkin tilanteita, joissa rajoituksia on pakko käyttää. Arkemme on näyttänyt, että Rauhaniemen lastenkodissa on paljon tilanteita, joissa sijoitetulta lapselta joudutaan ottamaan haltuun hänelle vaarallisia tai häneltä Suomen lain mukaan kiellettyjä tavaroita. Vuonna 2024 aloitimme projektin, jossa omaohjaajat yhdessä lapsen kanssa, pohtivat keinoja saada näitä rajoituksia vähemmäksi. Rauhaniemen lastenkodissa on myös tilanteita, jossa lapsen turvallisuutta joudutaan suojaamaan asettamalla lapselle liikkumisvapauden rajoitus sekä yhteydenpidon rajoitus. Olemme kehittäneet liikkumisvapauden rajoituksen aikaisen työskentelymallin, jonka tarkoituksena on saada lapsi kiinnittymään ja pohtimaan eri asiantuntijoiden avulla omaa toimintaansa. Rauhaniemen lastenkoti seuraa tiiviisti lastensuojelualan julkaisuja ja tutkimuksia. Hatkassa lapsen silmin-tutkimus vuodelta 2024- antaa toimenpidesuosituksissaan näkemyksen siitä, että lapsen ymmärtäessä sijaishuollon perusteet ja tavoitteet, vähentyy karkailu. Tämän suosituksen pohjalta otamme tavoitteeksi korostaa tätä näkökulmaa yksilötyössä lapsen kanssa, mutta myös asiakassuunnitelmaneuvoittelussa ja moniammatillisessa yhteistyössä.

7. Rajoitustoimenpiteet lapsen silmin

Rauhaniemen lastenkodissa rajoitustoimenpiteet harkitaan aina tarkasti moniammatillisessa tiimissä. Rajoitustoimenpiteitä käytetään ainoastaan silloin, kun muut lievemmat keinot eivät pysty turvaamaan sinun turvallisuuttasi. Rajoitustoimenpiteen jälkeen kanssasi keskustellaan ja teet yhdessä aikuisen kanssa rajoituksen jälkiselvityksen. Jokaisen rajoitustoimenpiteen jälkeen palaat asiaan vielä omaohjaajasi kanssa ja suunnittelette yhdessä, miten rajoitustoimenpiteiltä voitaisiin jatkossa välttyä.

Tässä seuraavana on enemmän rajoitustoimenpiteistä, mutta kaikki lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet löytyvät myös lastensuojelulaista. Kaikki Rauhaniemessä tehdyt rajoitustoimenpide -päätökset annetaan sinulle, huoltajallesi sekä sosiaalityöntekijälle. Rajoitustoimenpide päätöksiin pyydetään myös sinulta allekirjoitus. Joistain rajoitustoimenpiteistä voit valittaa hallintaoikeuteen, kuten esimerkiksi yhteydenpidon rajoituksesta. Jos haluat tehdä valituksen rajoituksista, voit pyytää apua henkilökunnalta.

Yhteydenpidon rajoitus:

Lapsen käytös ollut itseänsä vaarantavaa, jolloin lapsen oikeutta pitää yhteyttä läheisiinsä ja laitoksen ulkopuolisiin tahoihin voidaan rajata. Tämä voi tarkoittaa sitä, että lapsen puhelin, mahdollisuus päästä verkkopalveluihin ja someen estetään ottamalla haltuun puhelin ja tietokone. Tämä voi myös tarkoittaa myös sitä, ettei kotiharjoittelemaan voi mennä niin kauan kun rajoitus on voimassa. Yhteydenpidon rajoitusta voidaan jatkaa laitoksen johtajan tekemänä 30-vuorokauteen asti tai sosiaalityöntekijän jatkamana. Rauhaniemessä yhteydenpidon rajoituksen päättämistä arvioi päivittäin moniammatillinen tiimi ja yhteydenpidon rajoitus päätetään heti kun se ei ole tarpeellista. Yksikön johtaja Lepistö ja vastaava ohjaaja Kivimäki vastaavat sinulle tulleisiin kysymyksiin.

Aineiden ja esineiden haltuunotto:

Näitä esineitä ovat muun muassa teräaseet, alkoholi, huumeet ja tupakkatuotteet. Osa vaarallisista esineistä ja huumeista voidaan toimittaa poliisille jatkotutkintaa varten. Haltuun otettava asia tai esine voi olla myös puhelin ja muu multimedialineistö, jos yhteydenpidon rajoittaminen vaatii sitä. Rauhaniemessä aineiden ja esineiden haltuunotto rajoituksen päättämistä arvioi päivittäin moniammatillinen tiimi ja aineiden ja esineiden haltuunotto rajoitus päätetään heti kun se ei ole tarpeellista ja jos aineet ja esineet ovat sellaisia, joita Suomen lain mukaan voit hallussasi pitää. Yksikön johtaja Lepistö ja vastaava ohjaaja Kivimäki vastaavat sinulle tulleisiin kysymyksiin.

Henkilötarkastus:

Henkilötarkastus tehdään turvallisessa tilassa, mahdollisimman kunnioittavasti lasta kohtaan. Tarvittaessa tarkastuksessa voidaan käyttää metallinpaljastinta. Tarkastuksessa yllä oleva vaatetuksesi tarkastetaan niin, ettei mukanasi laitokseen tule sinun tai muiden terveyttä tai turvallisuutta vaarantavaa esinettä tai asiaa. Näitä esineitä voivat olla esimerkiksi teräaseet, huumeet tai alkoholi.

Henkilökatsastus:

Henkilökatsastuksessa sinulta otetaan huumeseula tai puhalluskoe. Puhalluskoe suoritetaan puhaltamalla Dräger-alkometriin. Huumeseulanäyte otetaan Rauhaniemen lastenkodissa ensisijaisesti virtsasta tai syljestä. Näytteen voit antaa turvallisessa tilassa, eikä aikuisen tarvitse olla samassa tilassa, kuten esimerkiksi wc kanssasi. Rauhaniemen seulanäyte analysoidaan testillä, jossa on manipulaation havaitseminen. Jos huumausaine seula otetaan muulla tavalla, käännytään tällöin erikoissairaanhoidon puoleen.

Omaisuuksien ja lähetysten tarkastaminen:

Jos lapsen huone pitää tarkastaa, suorittaa tarkastuksen kaksi tai useampi hoito ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvaa työntekijää. Tarkastuksella halutaan turvata lapsen hoito ja kasvatusta. Sinulla on oikeus olla läsnä tarkastuksessa. Huoneesi ja tavarasi käydään huolellisesti läpi ja laitetaan samalle paikalle, kuin mistä asia tai tavara otettiin tarkastukseen. Tarkastaminen suoritetaan aina mahdollisimman kunnioittavasti.

Kiinnipitäminen:

Ehot oy:n henkilökunta on käynyt Mapa-koulutuksen, joka mahdollistaa turvallisen ja inhimillisen kiinnipitämisen. Kiinnipito suoritetaan vain silloin kuin mitkään muut keinot eivät riitä turvaamaan lapsen tai toisen henkilön turvallisuutta, terveyttä tai omaisuutta. Kiinnipito lopetetaan heti kun se ei ole enää tarpeellista. Tilanne käydään aina läpi paikalla olleiden aikuisten kanssa. Ehot oy:n terveydenhuollon ammattilaiset keskustelevat ja myös halutessasi arvioivat kanssasi sitä tarvitseeko sinun käydä sairaalassa. Sinulla on mahdollisuus aina halutessasi kuvauttaa sinulle mahdollisesti aiheutuneet vammat. Kiinnipidosta tehdään myös selvitys laitoksen hallitukselle.

Liikkumisvapauden rajoittaminen:

Laitos voi rajoittaa liikkumistasi painavista syistä 7-vuorokauden ajan, mutta asioistasi vastaava sosiaalityöntekijä voi jatkaa liikkumisvapauden rajoittamista aina 30-vuorokauteen asti. Liikkumisvapauden rajoituksen ajan yksikön ovi on lukittuna. Lapsen kanssa sovitaan ja suunnitellaan yksilöllisesti, miten lapsen arki voisi jatkua rajoituksen ajan mahdollisimman normaalisti. Rauhaniemessä liikkumisvapauden rajoituksen päättämistä arvioi päivittäin moniammatillinen tiimi ja liikkumisvapauden rajoitus päätetään heti kun se ei ole tarpeellista. Yksikön johtaja Lepistö ja vastaava ohjaaja Kivimäki vastaavat sinulle tulleisiin kysymyksiin.

Eristäminen:

Ehot oy:n eristystilassa on kamera, jolla varmistutaan lapsen hyvinvoinnista eristyksen ajan. Lisäksi lapsen kanssa käydään keskustelemassa 15-minuutin välein mahdollisuudesta lopettaa eristäminen, jos lapsen vointi sen sallii. Eristystila on lukittu huone, josta ei pääse pois. Eristystilassa on kuitenkin summeri, jota painamalla aikuinen tulee paikalle. Eristystilassa on myös kello. Eristyksestä tehdään aina erillinen selvitys laitoksen hallitukselle ja jokainen eristystilanne käydään huolellisesti läpi ja pyritään etsimään keinoja siihen, ettei eristystä enää jouduttaisi käyttämään.